

Н. В. Циганова, канд. екон. наук, доц.
кафедри банківської справи
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

МІЖНАРОДНІ ІНВЕСТИЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На тлі посилення ролі банків і кредиту у функціонуванні економіки зростає значення стабілізації банківської діяльності. Будь-яка нестабільність або навіть її загроза має руйнівні наслідки для банківської галузі. Поширення банківської діяльності за національні межі і зростання міжнародних банківських інвестицій спричиняють загрозу глобальних банківських криз. З розвитком фінансового ринку, міжнародної інтеграції кредитної системи посилюються не лише позитивні тенденції у банківській сфері, а й потенціальні загрози. Зростає чутливість національних економік до світових кризових явищ, знижується ефективність монетарного регулювання на національному рівні.

Тому постає питання, якою мірою необхідно стимулювати процеси інтернаціоналізації у фінансовій сфері, про темпи нарощування міжнародних банківських інвестицій і транскордонного руху капіталів та необхідні регулятивні заходи держави.

В основі руху банківського капіталу лежить прагнення до підвищення ефективності діяльності. Основу міжгалузевого та внутрішньогалузевого руху банківського капіталу становлять закономірності вирівнювання норми прибутку та закони конкуренції.

Поглиблення міжнародного розподілу праці веде до розмивання меж національних економік та формування світової економічної системи. Ці процеси супроводжуються інтернаціоналізацією банківської діяльності та глобалізацією фінансових ринків. Поодинокі випадки міжнародних банківських інвестицій змінюються стабільно зростаючим транскордонним рухом банківського капіталу. При чому відбувається не лише переливання власного капіталу банків, але й міжнародний рух позичкового капіталу, зосередженого у банківській сфері. Таким чином, транскордонний рух банківського капіталу, на нашу думку, являє собою переміщення частини ресурсів, зосереджених у банківській галузі, із однієї країни до іншої.

В основі міжнародних банківських інвестицій лежать закономірності нерівномірності економічного розвитку окремих економічних суб'єктів, галузей, країн, регіонів. До основних передумов

мов, що спричиняють транскордонний рух банківського капіталу, слід віднести:

- прагнення до розширення ринкового сегменту;
- прагнення зберегти клієнтів, які розширюють діяльність за межі країни;
- прагнення до диверсифікації діяльності (у т.ч. — регіональної) та забезпечення стабільності;
- бажання «обійти» обмеження національного законодавства щодо окремих видів банківської діяльності;
- прагнення до дешевих ресурсів або можливості більш ефективного розміщення наявної ресурсної бази;
- бажання оптимізувати податкові платежі або політичні ризики тощо.

Щодо пріоритетних напрямків міжнародних банківських інвестицій, слід відзначити більш інтенсивний відтік капіталу з розвинених ринків до ринків, що розвиваються (хоча спостерігається і зустрічний потік ресурсів). Це пояснюється двома чинниками: нормою прибутку та інтенсивністю конкуренції, які є взаємопов'язаними. Існує закономірність: прискорення економічного розвитку країни веде до інтенсифікації міжнародної інвестиційної діяльності. Її доводять спостереження за даними процесами у постсоціалістичних країнах та у країнах Південно-східної Азії.

Транскордонний рух банківського капіталу відбувається у двох основних формах: прямих інвестицій у вигляді створення нових банків на зарубіжних ринках, відкриття зарубіжних підрозділів або придбання пакетів акцій іноземних банків, або у вигляді міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій.

Створення дочірніх банків на зарубіжних ринках є достатньо ризикованим, тому більшість банків іде шляхом придбання готових банківських бізнесів або відкриття зарубіжних підрозділів. Рух іноземного банківського капіталу у формі придбання банківського бізнесу, M&A спричиняє прискорений розвиток іншої форми — міжнародного банківського кредиту. Іноземні банки та банки за участю іноземного капіталу, які функціонують на ринках, що розвиваються, де більш привабливі умови розміщення ресурсів, мають широкі можливості отримання позик у материнських банків, розміщення євробондів тощо. Центральні банки країн СНД навіть змушені обмежувати обсяги міжнародних запозичень вітчизняних банків. Отже транскордонний рух банківського капіталу в обох формах несе як позитивний вплив на розвиток національних банківських систем, так і серйозні загрози.

Зокрема, валютний характер міжнародних банківських інвестицій значною мірою посилює загрози дестабілізації курсу націо-

нальної валюти. Також існує загроза необґрунтованого виведення частини ресурсів з вітчизняних банків у випадку суттєвого погіршення фінансового стану зарубіжної материнської компанії. Така інформація, як показав досвід попереднього року, може спричинити недовіру до дочірнього українського банку та відток депозитних ресурсів. Негативною є також інформація про наміри щодо продажу банків зарубіжними інвесторами.

Однак, як ми бачимо з розвитку ситуації протягом 2009 р. в українському банківському секторі, більшість вітчизняних банків з іноземними власниками отримували фінансову підтримку від материнських компаній та користувалися більшою довірою з боку користувачів банківських послуг.

Отже, фінансова глобалізація формує залежність економічної ситуації в окремих країнах від ситуації на світових фінансових ринках. Під час регіональної або світової фінансової кризи національні регулятори стають практично безсилими. Тому необхідно на міжнародному рівні формувати механізми забезпечення фінансової стабільності. Ситуація останніх років свідчить про існування реальних загроз у даній сфері і неспроможність існуючих на сьогодні міжнародних фінансових організацій їх вирішувати.

УДК 336.71

О. О. Чуб, канд. екон. наук, доц.,
докторант кафедри банківської справи,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ВПЛИВ ТРАНСПАРЕТНОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІЛОВИХ БАНКІВ

Діяльність сучасного центрального банку нерозривно пов'язана з поняттям транспарентності (інформаційній відвертості). Транспарентність (англ. transparent від латів. trans — прозорий, наскрізь та pareo — бути очевидним. — прозорість, зрозумілість, чесність [1]. Разом з тим транспарентність — не самоціль для центрального банку.

Стратегічною метою принципу інформаційної відвертості є формування високого рівня довіри з боку громадськості до політики, що проводиться центральним банком, на основі її правильного розуміння учасниками фінансового ринку. Існування налагодженої ефективної комунікації з фінансовим ринком і високої